

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก

กรณีศึกษาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการในจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย บุญญฤทธิ์ เคนทวย

ปริญญา ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)

กรรมการที่ปรึกษา

อาจารย์นฤมล

อินทร์ประสิทธิ์

ประธานกรรมการ

ดร.รังสรรค์

สิงห์เลิศ

กรรมการ

อาจารย์อรรวรรณ

จิตระวัง

กรรมการ

สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

2544

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สี่ประการ คือ ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และวิธีการของประชาชนจังหวัดมหาสารคามในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ โดยมีขอบเขตของการวิจัยเฉพาะแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ จำนวน 4 ประเภท คือ ถังเก็บน้ำฝน บ่อน้ำบาดาล ประปาหมู่บ้าน และฝายน้ำล้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ในเขตอำเภอวาปีปทุม อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอแกดำ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง แบบกำหนดตัวแปรอิสระ 18 ตัว ตัวแปรตาม 1 ตัว เข้าไปในสมการทั้งหมด โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบที่ประชาชนจังหวัดมหาสารคามมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการมากที่สุดคือการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ มีส่วนร่วมน้อยที่สุดเป็นรูปแบบการร่วมลงทุนในการก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 46-55 ปี อาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคามในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ปัจจัย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ปัจจัย ตามลำดับความสำคัญ คือ การสังเกตเห็นความผิดปกติของแหล่งน้ำ การเห็นความสำคัญของแหล่งน้ำ การได้รับข่าวสาร ระดับการศึกษา รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือ องค์กรในชุมชน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.752 ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 56.50

วิธีการของประชาชนจังหวัดมหาสารคามในการจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมโยธาธิการ พบว่า มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ กล่าวคือวิธีการที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ ใช้น้ำบาดาลสำหรับทุกกิจกรรมในครัวเรือน ใช้น้ำจากถังเก็บน้ำฝนดื่มเฉพาะในฤดูแล้ง หมั่นตรวจสอบนอตบ่อบาดาลให้แน่นเสมอ ไม่รองน้ำฝนที่ตกใหม่ลงในถังเก็บน้ำฝน สูบหรือจ่ายน้ำประปาเป็นเวลา เสริมสันฝายสูงจากเดิม 0.50 เมตร ส่วนวิธีการที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ ติดตั้งสายล่อฟ้าบนหลังประปา ใช้เหล็กรัดท่อประปาที่แตกร้าว ใช้เครื่องสูบน้ำจากฝายเข้านา ใช้เครื่องจักรขุดลอกลำห้วยหน้าฝายน้ำล้น

TITLE Factors Affecting Public Participation in Managing Small-sized
Water Resources: A Case Study of Water Resources under
Public Works Department in Mahasarakham Province

AUTHOR Mr.Boonyarit Kentawai **DEGREE** M.A. (Social Sciences for
Development)

ADVISORS Ms. Naruamol Inprasitha **Chairperson**

Dr. Rungson Singhalert **Committee**

Ms. Orawan Chitrawang **Committee**

RAJABHAT MAHASARAKHAM INSTITUTE 2001

ABSTRACT

This study aimed at studying 1) forms of public participation, 2) levels of public participation, 3) factors affecting public participation and 4) public strategies, in managing small-sized water resources under Public Works Department in Mahasarakham Province. The scope of the study covered only 4 types of small-sized water resources: rain water storage tanks, underground-water wells, village running-water systems and water sheds.

Data were collected through interviews of 400 people in Wapeepatoom, Borabue, Nachuek and Kae-dum districts. Subjects for the study were selected through a multi-staged random sampling. The collected data were later analyzed by using the SPSS program for Windows. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient and forward multiple regression. For the study, 18 independent variables and 1 dependent variable were assigned to the equation and significance of the study was determined at the 0.05 level.

Findings of the study were the following:

- 1) the mostly used form of public participation in managing small-sized water resources was water utilization while the least used form of public participation was joint-investment in construction and maintenance.
- 2) levels of public participation in managing small-sized water resources in Mahasarakham were found to range from a little to the least ; with male subjects aged 46-55, whose occupation is farming, participating the most.
- 3) of all the 18 variables affecting public participation in managing small-sized water resources, only 6 of them were found to have significance at the 0.05 level: noticing water resource defects, awareness of importance of water resources, receiving information, level of education, income , and group or organization membership; with correlation coefficient of 0.752. These independent variables could help predict the dependent variable at 56.50 per cent.
- 4) the strategies used by the public in managing small-sized water resources were applications of folk wisdom integrated with modern technology. Their local wisdom was applied in different ways: utilizing underground water for every household activity, drinking stored rain water only in winter, regular checking to ensure tightly-knotted underground wells, avoiding storage of newly falling rain, keeping regular schedule of running water distribution, and increasing water-shed height with an additional 0.50 meter. Modern technologies used by the subjects were installing lightning-prevention equipment, fastening cracked underground wells with iron bars, using water pumps with water sheds, and using machinery in clearing canals attached to water sheds.